

Základní škola a Mateřská škola Rabštejnská Lhota, okres Chrudim

Rabštejnská Lhota 44, 537 01 Chrudim 1 tel: 469 685 128
skola@zsrablhota.cz www.zsrablhota.cz

Plán minimálního preventivního programu pro školní rok 2023/2024

Číslo jednací:	118/23
Vypracovala:	Mgr. Jitka Kunešová
Schválila:	Mgr. Petra Rozsypalová
Pedagogická rada projednala dne:	30. 8. 2023

Preventivní aktivity vychází z metodických pokynů a doporučení a jsou v souladu s níže uvedenými dokumenty:

- Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023-2025 (Dokument MŠMT)
 - Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
 - Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Dokument MŠMT č.j.: MSMT-21149/2016)
- Uvedené dokumenty jsou k dispozici k prostudování na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy www.msmt.cz.
- Školní řád ZŠ a MŠ Rabštejnská Lhota, okres Chrudim, č. j. 151/22 (platný od 1. 9. 2022)
 - Školní vzdělávací program My přírodě, příroda nám, č. j. 116/21 (platný od 1. 9. 2021)
- Tyto dokumenty jsou přístupné na webových stránkách školy www.zsrablhota.cz.

Oblasti prevence

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, dnes již rizikové chování žáků na Základní škole a Mateřské škole v Rabštejnské Lhotě, okres Chrudim zahrnuje v souladu s metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy aktivity v těchto oblastech:

- návykové látky
- rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- extrémní projevy agrese, zneužívání a šikany
- záškoláctví
- alkohol
- syndrom CAN
- školní šikanování
- kyberšikana
- homofobie

- extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- vandalismus
- záškoláctví
- krádeže
- tabák
- krizové situace spojené s násilím
- netolismus
- sebepoškozování
- nová náboženská hnutí
- rizikové sexuální chování
- příslušnost k subkulturám
- domácí násilí

Vymezení cílové skupiny

Cílovou skupinou školního preventivního programu jsou všichni žáci naší školy - jedná se o věkovou kategorii 6 - 12 let.

Cíle programu

Cíle pro žáky

- Zvýšení informovanosti v oblasti společensky nežádoucích jevů (podstatnou část informací získají žáci v rámci výuky předmětů prvouky, přírodovědy, vlastivědy, český jazyk, cizí jazyk, tělesná výchova).
- Umět posoudit zdravotní a sociální rizika, která užívání drog přináší (legálních i nelegálních) a dokázat odmítnout nabízenou drogu.
- Chápat význam zdravého způsobu života.
- Vědět o možnostech pomoci při řešení osobních problémů (ve škole i mimo školu).
- Znat právní důsledky šikany, zastrašování, projevů rasismu a užití násilí.
- Podílet se na tvorbě prostředí a životních podmínek.
- Snažit se o vzájemnou komunikaci žák – učitel, žák – rodič, učitel - rodič.
- Psychické a fyzické posilování (zvyšování sebevědomí, naučit se překonávat překážky).

Cíle pro pedagogy

- Pozitivní přístup k žákům.
- Zvyšovat informovanost v oblasti společensky nežádoucích jevů, zdravého způsobu života (podstatnou část informací získají žáci v rámci výuky předmětů prvouky, přírodovědy, vlastivědy, český jazyk, cizí jazyky, tělesná výchova).
- Podílet se na realizaci školního preventivního programu.
- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, ke správné životosprávě, dostatku pohybu.
- Zlepšovat klima školy.
- Rozšířit informovanost žáků a rodičů o problematice sociálně patologických jevů.
- Trvat na důsledném dodržování školního řádu.
- Snažit se o vzájemnou komunikaci učitel – žák, učitel – rodič.

Cíle pro třídní učitele

- Udržovat pravidelný kontakt se třídou a zajímat se o dění ve třídním kolektivu, poznávat vzájemné vztahy a problémy vznikající ve třídě.
- Účastnit se škol v přírodě.
- Rychle, důsledně a efektivně řešit problémy ve třídě.
- Spolupracovat s rodiči žáků.
- Sledovat efektivitu preventivních aktivit.
- Konzultovat s metodikem prevence konkrétní situace, podílet se na zápisech z jednání.

Cíle pro školního metodika

- Příprava a realizace minimálního školního preventivního programu.
- Vedení záznamů v Deníku metodika prevence, pokud jsou přínosem
- Pravidelné předávání informací všem pedagogům a zaměstnancům školy týkajících se primární prevence
- Podílet se na dalším vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence negativních sociálně patologických jevů (spolupráce s Krajským úřadem Pardubického kraje – www.pardubickykraj.cz, PPP pobočka v Chrudimi – www.ppp-pardubice.cz/chrudim, Ekocentrem v Chrudimi a Pardubicích – www.paleta.cz).
- Dále se vzdělávat v problematice prevence negativních sociálně patologických jevů – účast na seminářích, sebevzdělávání, rozšiřování školní knihovny a videotéky o vhodné materiály s tematikou prevence rizikového chování mládeže.
- Spolupráce s krajským koordinátorem EVVO Pardubického kraje Mgr. Renatou Černíkovou.
- Pravidelně seznamovat všechny pedagogy na pedagogických radách s nově vydanými dokumenty, pokyny a metodickými doporučeními, dále s vedením své dokumentace a záznamů z jednání.

Komu je plán určen

Plán minimálního preventivního programu je vypracován pro potřeby naší školy – Základní škola a Mateřská škola Rabštejnská Lhota (resp. její část – ZŠ). Je určen pro všechny žáky, jejich rodiče, pro pedagogické i nepedagogické pracovníky školy. Pro pracovníky jiných institucí, které se budou podílet na jeho realizaci, i pro všechny návštěvníky školy.

Realizace školního preventivního programu

Pedagogové a vedení školy budou podporovat:

- Komunikaci mezi žáky, učiteli a rodiči žáků na bázi vzájemného porozumění, tolerance a otevřeného jednání.
- Pozitivní vztah žáků k prostředí školy.
- Vytváření pozitivní motivace ke studiu a dobrým studijním výsledkům.
- Rozvíjení osobnosti žáka.
- Zdravý životní styl.
- Aktivní využití volného času žáků.
- Zvyšování informovanosti žáků v oblasti společensky negativních jevů a faktorů možného rizikového chování.

- Vedení žáků k zájmu o dění v našem státě, ve světě, o kulturní akce, výlety, exkurze a sportovní aktivity.

Zařazení témat týkajících se rizikových faktorů chování ve výuce

Prvouka, přírodověda:

- Aktivační vlastnosti osobnosti, zájmy a záliby.
- Vztahově postojové seberegulační vlastnosti osobnosti.
- Způsob života a životní styl
- Rozmnožovací soustava – vývoj plodu, vliv nikotinu, alkoholu a drog na plod, antikoncepce
- Nervová soustava – patogenní působení drog
- Rodina a její funkce
- Kriminalita mládeže
- Práce a odpočinek
- Hra a práce, koníčky, volný čas

Vlastivěda:

- Ekologie – globální oteplování, kácení deštných pralesů, znečišťování ovzduší, ozónová díra, skleníkový efekt
- Česká republika – složení obyvatelstva, menšiny
- Dějiny naší vlasti
- Evropa – sousední státy
- Evropa – multikulturní výchova

Cizí jazyky:

- Rodina – její vzájemné vztahy a problémy
- Problémy mladých lidí – závislosti – alkohol, drogy, kouření, partner, image, přátelství a vztahy mezi lidmi

Tělesná výchova:

- Zdravověda, netradiční sporty
- Pobyty v přírodě
- Sportovní dopoledne
- Vycházky do blízkého okolí
- Zapojení žáků do sportovních soutěží v rámci kraje

Dopravní výchova:

- Besedy s Policií ČR
- Dopravní kurz praktické výchovy
- Návštěva dopravního hřiště
- Cyklovýlet pro žáky 4. ročníku

Práce ve třídě (třídnické hodiny):

- Zpracovává třídní učitel. Seznamuje se s plánem metodika prevence.

- Třídní učitelé pomocí různých typů her a testů poznávají třídní kolektiv a osobnosti jednotlivých žáků (diagnostické a sociometrické testy).
- Plánují akce se třídou (vánoční program, veřejná vystoupení, výlety).
- Projekty, referáty, slohové práce, skupinové práce
- Recyklohraní

Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny:

- Ve výuce – výklad, samostatná práce, diskuse, sociální hry, obhajoba svého názoru, skupinová práce, projektové vyučování, práce s internetem a audiovizuální technikou
- Organizování akcí, které přispívají ke zlepšení klimatu ve škole

Plánované akce ve školním roce 2023/2024

Realizace všech akcí v průběhu roku bude záviset především na vývoji epidemiologické situace. Akce společné pro celou školu se uskuteční jen v případě stabilizované situace vyhodnocené jako téměř bezrizikové. Naopak akce pro jednotlivé třídy, kde se nemění kolektiv, plánujeme od září v maximální míře.

- Celoroční projekt: Respektuj sebe i svět
- Celoroční projekt školní družiny: Pirátské putování po ostrovech
- Projektové dny: Seznam se!, Vyřeš situaci!, Představ se!, Buď fěr!, Zachovej chladnou hlavu!
- Projektové dny v každém měsíci během celého roku
- Prvňáčkové poprvé v knihovně (září 2023)
- Preventivní program Cesta životem (listopad 2023)
- Rozsvěcení vánočního stromu v obci, zpěv koled (prosinec 2023)
- Mikulášská nadílka a vánoční oslavy školy – vánoční dílny, vánoční besídka, posezení (prosinec 2023)
- Návštěva budoucích prvňáčků ve škole (květen 2024)
- Nocování ve škole spojené s oslavou Dne dětí (červen 2023)
- Kurz plavání (3. a 4. ročník)
- Návštěva dopravního hřiště a následný výlet na kolech (4. a 5. ročník)
- Dopravní výchova Besip, spolupráce s Policií ČR
- Návštěva Ekocentra Paleta v Pardubicích nebo v Chrudimi
- Oslava Dne Země, úklid v okolí školy, sběr papíru, Recyklohraní, sběr elektroodpadu
- Účast v soutěžích – olympiády, literární soutěže, recitační soutěže
- Celostátní soutěž Matematický klokan (jaro 2024)
- Klub malého čtenáře – možnost objednání knih a DVD
- Sportovní aktivity (olympijský čtyřboj, sportovní turnaje, cvičení v přírodě)
- Divadelní představení (divadelní spolky pozvané do školy během školního roku)
- Pásmo k uctění památky padlých za 1. sv. a 2. sv. války (květen 2024)
- Školní výlet pro žáky 1. – 3. ročníku
- Školní výlet pro žáky 4. – 5. ročníku
- Vlastivědný výlet do Prahy (5. ročník)
- Spolupráce a pomoc s PPP Chrudim nebo PPP Ústí nad Orlicí
- Spolupráce a komunikace s krajským školským koordinátorem prevence rizikového chování Mgr. Renatou Černíkovou

O všech plánovaných školních akcích jsou žáci informováni třídním učitelem v týdenních plánech, učitelem předmětu, na který je akce vázána, popřípadě se s nabídkou akcí seznamují

prostřednictvím nástěnky v přízemí školy a také na internetových stránkách školy (www.zsrablhota.cz).

Specifická prevence

Pro pátý ročník se ve 2. pololetí plánuje specifická prevence rizikového chování zaměřená na šikanu v několika blocích. Pracovat s žáky bude přímo metodik prevence v komunitním kruhu, délka bloků bude uzpůsobena podle potřeb a konkrétního zájmu žáků (nejméně však 1 vyučovací hodina). Tato prevence je zaměřena především na možné problémy při přechodu žáků na druhý stupeň do velkých městských škol. Zaměření jednotlivých bloků bude v průběhu pololetí upraveno i podle vývoje situace a požadavků žáků.

V rámci těchto aktivit plánujeme zorganizování setkání budoucích spolužáků šestých tříd v Chrudimi, kam většina našich žáků bude přecházet.

Další akce určené žákům

Vedení školy, školní metodik prevence a ostatní pedagogičtí pracovníci sledují v průběhu roku nabídku kurzů, seminářů, přednášek, exkurzí a dalších akcí, které operativně, po projednání s ředitelem školy zařazují do programu. Jedná se o akce pro pedagogy i pro žáky. Aktuálně využíváme nabídek preventivních programů nabízených školám. Podmínkou je akreditace příslušného programu a jeho obsah.

Na škole bude i v letošním školním roce probíhat výuka Náboženství ve formě nepovinného předmětu, žáci prvního ročníku mohou v rámci ŠD navštěvovat kroužek angličtiny.

Nabídka kroužků a zájmových aktivit spojených se setkáváním žáků napříč ročníky je na začátku školního roku vždy aktualizována podle možností lektorů. V tomto školním roce žákům nabídneme tyto kroužky:

- míčové hry
- atletika
- florbal
- angličtina pro prvňáčky
- kurz lyžování
- kurz in-line bruslení
- nepovinný předmět Náboženství

Konzultační hodiny

Žáci i jejich rodiče mají kromě telefonického kontaktu možnost navštívit jednotlivé vyučující, školního metodika prevence a v případě potřeby si domluvit termín schůzky. Vzhledem ke zkušenostem z covidové doby může tato schůzka proběhnout i formou videokonference na dálku. V tomto školním roce rodiče žáků nemají žádné omezení návštěv přímo ve vyučování. Lze se tedy individuálně domluvat v průběhu roku na případné návštěvě. V prvním ročníku budou zváni během podzimu všichni rodiče prvňáčků k jednodenní návštěvě ve vyučování. Na nástěnce u vstupu do školy visí nabízená poradenská činnost (metodik prevence a výchovný poradce, ředitelka školy).

Propagace školního preventivního programu

- internetové stránky školy www.zsrablhota.cz
- školní nástěnka pro žáky i rodiče (u vstupu do školy)
- třídní schůzky

Spolupráce školy s jinými organizacemi

- Psycholožka: PhDr. J. Köhlerová
- Krajský školský koordinátor prevence rizikového chování Mgr. Renata Černíková
- PPP Chrudim
- PPP Ústí nad Orlicí
- Archa Chrudim
- Policie ČR Chrudim

Způsoby vyhodnocování efektivity preventivního programu

Při vyhodnocování efektivity školního preventivního programu nelze počítat s možností získávat přesná čísla a jiné údaje. Jde především o působení na cílovou skupinu žáků, snahu o prevenci rizikového chování, popřípadě snahu o minimalizaci těch, které se objevily nebo objeví.

Je třeba, aby všichni učitelé školy, zejména třídní učitelé, sledovali chování, životní styl, náplň volného času, přístup ke studiu, hodnotovou orientaci svých žáků a snažili se posoudit pozitivní nebo negativní posuny.

Konkrétní fakta a údaje je možné získat opakovaným dotazníkovým šetřením a srovnávat výsledky za jednotlivé školní roky (evaluace) i v tomto případě je však možné získat zkreslené informace, neboť dotazovaní nemusí vždy vyplňovat dotazník podle pravdivých skutečností.

V roce 2017 byl spuštěn výkaz v systému online výkaznictví preventivních aktivit. Školní metodik prevence tedy může zakládat a průběžně vyplňovat výkaz na současný školní rok. Výkaz se vloni dočkal určitých úprav na základě evaluací a zpětných vazeb od samotných škol. Aktuální výkaz za tento školní rok bude opět součástí Hodnocení minimálního preventivního programu.

Krizový plán při výskytu rizikového chování

Při tvorbě rizikového plánu chování jsem vycházela z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 21291/2010-28.

1. Mít školní řád a v něm přesně stanoveno, jak se má žák Základní školy a Mateřské školy v Rabštejnské Lhotě chovat. Přesně charakterizovat, které látky a věci do školy nepatří. Stanovit pravidla postihů za porušení školního řádu.
2. Vytvořit manuál, jak se zachovat, pokud žák poruší školní řád a přinese do školy zakázané látky, popř. přijde do školy pod vlivem alkoholu.
3. Specifikovat opatření pro žáky nezletilé (vždy informovat nejprve rodiče) a pro studenty plnoleté.

Doporučené postupy školy

- Škola zajistí podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti, která se koná pod záštitou školy.
- Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
- Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.

- Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.
- Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.
- Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
- Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami.
- Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
- Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.
- V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka.

Vypracovala: Mgr. Jitka Kunešová

V Rabštejnské Lhotě 30. 8. 2023